

Bakó Endre

Örley István családi albumából

1

Egy alkalommal egykori fiatalabb iskolatársam, Dr. Molnár Ferenc nyelvészprofesszor szólt, hogy az édesanyja szeretne velem beszélni a Nadányi- és az Örley-családról. [Járatta a helyi újságot, ahol az említett írókról cikkeim jelentek meg]. Örömmel vettem a meghívást, és 1982. augusztus 14-én megjelentem Piac utcai lakásán. (Akkor Vörös Hadsereg útja, ún. Svetits-palota). Az idős hölgy [elárulta, hogy 84 éves] egy gépelt oldalnyi adattal várt. Előre bocsátotta, hogy Örley István rokona volt, lévén özv. dr. Fényes Pálné, szül. Szilágyi Malvin, az egykori bihari főispán, dr. piskárosi Szilágyi Lajos húga. Idézek a feljegyzésből: „Örley István nem Berettyóújfaluban született, hanem Nagyváradon. Perger Ferenc előbbire vonatkozó adata téves.¹ Apja, Örley György Élesden, Berettyóújfaluban, Nagyváradon volt közjegyző, anyja Fényes Márta. Nagyváradon esküdtek meg, majd elváltak. István valóban bujkált a német megszállás alatt, anyjával nem is érintkezett. 1945-ben, januárban Budapesten egy bombatámadás során halt meg, állítólag a Molnár utca 30. szám alatt.² Anyja sohasem volt Szunyoghné, Örleyt nem hívták korábban Szunyoghnak, nem volt adoptált gyerek. Ami az irodalomtörténetben keringő hamis tényt illeti, hogy ti. az író nem is igazán Örley, hanem »balkézről született«, ahogy Illyés Gyula³ és Pergel Ferenc sugallja, az nem igaz, nem tudom, honnan veszik a pletykát, a családban ennek sohasem volt semmi híre. Szunyogh Gáspár⁴ valóban udvarolt Fényes Mártának, de nem lett belőle házasság. Örley György és Fényes Márta házasságából még egy Erzsébet nevű leány is született, aki Muzslayné lett, majd elvált, és egy olasz katonai attaséhoz ment férjhez, jelenleg Rómában él. A leány volt az idősebb. Fényes Márta apja Fényes Endre, anyja Abonyi Ilona volt. Fényes Mártát később Kállay Miklós, volt magyar miniszterelnök vette feleségül már a háború után Olaszországban vagy az USA-ban.”⁵

Ezután részletesen ismertette Fényes Márta testvéreinek családi kötelékét, amiből kiderül, hogy Örley István unokatestvére volt Baranyi Szabolcs, az Európa-bajnok teniszező és Fényes Szabolcs, az Erkel-díjas zeneszerző. Majd ugyanilyen pontossággal a rokon Nadányi családra vonatkozó adatokat közölte. A beszélgetés során mellékesen

1 *A Flocsek bukása. Örley István kisregénye, elbeszélései*, Magvető, Budapest, 1968. Az utószóban a szerkesztő Pergel Ferenc állítja, hogy Örley Berettyóújfaluban született. Az anyakönyvi bejegyzéshez nem sikerült hozzájutnom, de az esküvői bejegyzés kétségtelenné teszi, hogy „Örley István György róm. kath. magánhivatalnok Nagyváradon született 1913. április 21-én. Lakik Budapest, Madách tér 6.” Lásd: HU BFL XXXIII. 1. a.- VII. ker. Házassági anyakönyv 705/1941.

2 Örley István halálát Kovács Istvánné jelentette be, 1952. december 13-án: „1945 január 16-án lakása előtt [Budapest, V. ker. Molnár u. 30.] bombatámadás miatt elvérzett.” [familysearch, letöltés ideje: 2023. 08. 01. Halálesete bejegyezve a Bp. V. ker. állami halotti akv. 540/1952. folyószám alatt.]

3 *A Flocsek bukása*, 5–6.

4 Róla annyit tudunk, hogy zászlós volt az első világháborúban.

5 Kállay első felesége halála után 1947. május 8-án Rómában vette feleségül csokalyi Fényes Mártát [Poklostelek, 1887. június 28 – New York, 1961. február 5.]

megemlítette, hogy Örley István Somogyi Erzsit (Bogyót), a színésznőt vette feleségül, nem érti, hogy ezt miért hagyják ki az életrajzából.⁶

2

„Jobbról-balról, alulról-fölülről agyonfémjelezett dzsentri volt, az érvényesülni képesek törzsökéből” – így jellemzi Illyés Gyula egykori *Magyar Csillag*-beli szerkesztőtársát, inkább szóbeli dezinformáció, mint személyes benyomás alapján, hiszen Örleynek nem voltak dzsentri allúrijei. Esetleg ismerhette Ady Endre *Tisza István s a bihari dzsentri* című cikkét 1901-ből Örley Kálmán említésével,⁷ vagy a Bihar vármegye történetére vonatkozó írásokat, amelyek hangsúlyozzák: „Bihar megye és Nagyvárad politikai és társadalmi életében évtizedeken át vezetőszerepet vitt az Örley-család.”⁸ Borovszky Samu monográfiája mégis csupán egyetlen Örley nevet említ, Örley Kálmánét, aki az 1872. évi tisztikarválasztáson „1-ső aljegyző” Nagyváradon, majd főjegyző s az 1896–1901-es országgyűlési ciklusban a margittai választókerület képviselője.⁹ Ehhez képest nem találjuk az Örley nevet a vármegyében 1688–1848 között kihirdetett nemesi családok lajstromában, sem a *Bihar vármegye nemesi családjai* című fejezetben.¹⁰ Reális feltételezésnek tűnik, hogy a familia más vármegyéből származott át Biharba. De sem Nagy Iván,¹¹ sem Kempelen Béla¹² munkája nem tartalmaz Örley nevet, nem tartják számon őket a magyar nemesi családok között. A már-már rejtélyes kérdésre a *Magyar Családtörténeti Szemle* adja meg választ a dálnoki Árkossy-családról szólván, mintegy igazolva Pergel Ferenc futtában tett utalását a család szász származására. Eszerint „Hagenmüller Dénes ügyvéd Nagyváradon mgh. 1866. V. 30. 54 éves korában, a magyar kir. udvari kancellária által 3250/150–1848. sz. a. kiállított okmány szerint nevét Hagenmüllerről Örley-re magyarosította [Carolus Hagenmüller és Anna Wittenberger fia] neje gyulafalvi Bulyovszky Karolina 1815. VII. 15–1879. III. 11. esk. Bodonoson 1838. IX. 15-én.”¹³

A geneológiai táblázatból megtudjuk, hogy az immár Örley Dénes nevű ügyvédnek és Bulyovszky Karolinának kilenc gyermeke született. A kilencedik Örley Flóra [1861–1940], a neves operettprimadonna, Ady Endre egyik kedvence.¹⁴ Minket a negyedik, Kálmán [1846–1905], az író nagyapja érdekel elsősorban. A Szabadelví Párt tagja, Tisza Kálmán és István tántoríthatatlan híve, országgyűlési képviselő.¹⁵ Mikszáth

6 „Somogyi Erzsébet 1904-ben Kolozsvárott született, lakik Budapest, Krisztina krt. 165.” Lásd I. számú jegyzet.

7 Nagyváradai Napló, 1901. okt. 24., 5.

8 *Bihar-Bihar megye, Oradea-Nagyvárad kultúrtörténete. Öregdiákjainak emlékkönyve*, szerk. Fehér Dezső, Oradea, Sonnenfeld Adolf, LXIII.

9 Borovszky Samu, *Bihar vármegye és Nagyvárad*, Apolló Irodalmi Társaság, Budapest, 1901, 582.

10 Borovszky, *l. m.*, 664–666.

11 Nagy Iván, *Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal*, Pest, 1861.

12 Kempelen Béla, *Magyar nemes családok I-IX*, Budapest, 1911–1932.

13 Szeőkeffalvi Szent-Miklóssy László, *A dálnoki Árkossy-család abrudbányai ága*, Magyar Családtörténeti Szemle 1941/1., szerk. Baán Kálmán, Veszprém, XIV. tábla.

14 Örley Flóra, Színházi Újság 1901. dec. 7., 3. Tévedés tehát, hogy Örley Kálmán lánya!

15 „Örley Kálmán képviseli a margittai kerületet, szabadelví pártprogrammal. Budapesti lakása IV. ker. Vadászkerület Szálloda. Mellesleg Csökmő község küldötte a megyei bizottságban.” Lásd: *A Nagyvárad Képes Naptára 1898-ra*, szerk. Fehér Dezső, Nagyvárad, 167.

nyereségszámba vette képviselői mandátumát.¹⁶ Feljegyezte róla, hogy amikor hírért vette a Tiszák grófi kinevezésének, így reagált: „Szóval, úgy látszik, hogy Tisza István még a szónokok közt is elsőnek veri föl magát, s még jobban vakarhatja majd a fejét az a bihari képviselő [Örley Kálmán], aki így szólott elbűsulva tegnapelőtt, elolvasván a grófi kinevezést: – „Csak az bánt, hogy most már én is kénytelen leszek respektálni a grófokat emiatt az István miatt.”¹⁷

Az 1896–1901-es *Országgyűlési Napló* így ír róla: „Örley Kálmán Biharmegye, Margitta kerület, született 1847-ben (?) Nagyváradon. Tanulmányait ugyanitt végezte s az ügyvédi oklevél megszerzése után 1871-ben Biharmegye szolgálatába lépett. 1872-ben első aljegyzővé választatván meg, mint ilyen sok éven keresztül szolgálta Biharmegyét. Midőn családi viszonyai miatt a szolgálatról lemondott, a megye határozatilag fejezte ki távozása felett sajnálkozását. Ezután gazdálkodásra adta magát; mindamellet az azonban a megyei közéletben tevékeny részt vett és a megyei életben való működése által vonta magára a margittai választókerület rokonszenvét. Mint a szabadelvű párt jegyzője nagy erélyt fejtett ki és a szabadelvű jelöltekot megyeszerte erélyesen támogatta. Mint önkéntes a dragonyosoknál szolgált.”¹⁸

Megnyerte az 1901. október 2-i választást is 1246:847 arányban, de ellenfele megvétózta. Az eseménnyel a várad lapok bőven foglalkoztak, az országos sajtó is cikkezett róla. Ady Endre is hallatta szavát.¹⁹ A hivatalos dokumentumok és a feldolgozott sajtóanyag birtokában Ruszoly József foglalta össze az érdekes processzust, amely Örley Kálmán lemondásával végződött. „A választás megsemmisítésére, ill. jelöltjük képviselővé való nyilvánítására irányuló kérvényüket arra alapították, hogy a kormánypárti jelölt vesztegetés és etetés-ítás útján szerezte meg mandátumát. A dologban az volt csupán az érdekes, hogy a peticionálók nem pusztán állították, hanem a képviselőnek Beöthy László főispánhoz intézett bizalmas levelével – ami valahogy kezükbe került – alá is támasztották állításukat.”²⁰ Ady Endre ekkor a *Nagyvárad Napló* munkatársa, védelmébe vette a vesztegető, etető-ító Örley Kálmánt, az esetet a parlamentarizmus lejárásának minősítette.

Örley Kálmánnak három lánya és két fia született Miskolc Irmától. E generáció tagjai házasságuk révén beékelődtek az ősi bihari dzsentrí-klánba. György (1872–1943) kir. közjegyző. Tanulmányait 1894-ig a Nagyvárad Jogakadémián folytatta, majd beiratkozott a Budapesti Tudományegyetemre, ahol 1897. december 4-én szerzett doktorátust. 1899 és 1902 között ügyvédként dolgozott Budapesten, majd 1903-ban mint nagyvárad közjegyzőhelyettes az igazságügyi miniszter Élesdre nevezte ki közjegyzőnek (1903–1905). Ezután közjegyző Berettyóújfalu (1905–1910), Nagyváradon (1910–1920), végül Nagykanizsán (1921–1943). Ő, ellentétben Kálmán (1878–?) nevű miniszteri tanácsos öccsével, korán országos hírnévre tett szert. 1893. szeptember

16 Mikszáth Kálmán, *Az új T. Ház = Cikkek és karcolatok XXXV. 1896. január – 1896. december*, szerk. Rejtő István, Akadémiai, Budapest, 1992, 120.

17 Mikszáth Kálmán, *Gróf Tisza István = Cikkek és karcolatok XXXVI. 1897. január – 1897. december*, szerk. Rejtő István, Akadémiai, Budapest, 1992, 15.

18 *Országgyűlési almanach, 1897-1901. Rövid életrajzi adatok a főrendiház és képviselőház tagjairól*, szerk. Sturm Albert, A budapesti Tudósító kiadása, Budapest, 1897, 315.

19 Ady Endre, *A margittai mandátum esete*, Nagyvárad Napló 1902. május 22.

20 Ruszoly József, *Megtámadott képviselő-választások Bihar vármegyében 1861-1913*, JATE-Press, Szeged, 1992, 152–221.

22-én a nagyváradai wolfi erdő melletti tisztáson párbajban agyonlőtte dr. Kálmán József ügyvéd-újságíró, a *Nagyvárad* nevű lap tulajdonosát. Tettéért a bíróság jogerősen kilenc hónapi börtönbüntetésre ítélte. A döntés után kegyelmi kérvényt nyújtott be a királyhoz, aminek az uralkodó helyt adott, és büntetését egy hónapra szállította le. A halállal végződött párbaj szerteágazó sajtóvisszhangjának ismertetését mellőzzük, okát, előzményeit, lefolyását két koronatanú emlékezése is hitelesíti. Kirobbantó oka egy színházi kritika volt.²¹ Állítólag Örley huszonhárom évesen élete tizenhatodik párbaját vívta.

1904-ben házasságot kötött a 17 éves ércsokalyi Fényes Hedvig Mártával. Két gyermekük született: Erzsébet [1909] és István [1913]. Tisza István pártjának, politikájának lelkes híve és támogatója ő is, jóllehet pártfunkciót nem vállalt. De Berettyóújfalun 1913-ban választási elnökként minden ellenzéki gyülekezést betiltott. Július 30-án gróf Károlyi Mihállyal is összetűzésbe keveredett. Amikor kitört a világháború, önként bevonult katonai szolgálatra a debreceni honvédhuszárezredbe. Egyes források szerint végigharcolta a világháborút, és századosként szerelt le. Ez azonban nem felel meg a valóságnak. Örley György 1914-ben népfelkelő huszárhadnagy volt, de neve mellett ez áll: „később felmentve.” Ugyanezen könyv más helyén fényképe alatt főhadnagy rangjelzés áll.²² 1918-ban már a legtöbb adót fizető nagyváradai polgárok közé tartozott.²³

Élete nagy fordulópontja az impériumváltozás, habár van olyan verzió, amely szerint már a kommunisták Nagyváradon halálra ítélték, börtönből börtönbe hurcolták, majd diplomáciai intervenció hatására büntetését tizenöt évi kényszermunkára változtatták. Mindenét otthagynva menekült át a határon, s a megüresedett nagykanizsai közjegyzőségre beadta pályázatát.²⁴ A hiteles változat az, hogy 1920 februárjában Nagyváradon [a város ekkor már Romániához tartozott] több társával együtt a román állam ellen szőtt összeesküvés vádjával letartóztatták, a kolozsvári hadbíróóság tizenöt évi kényszermunkára ítélte. A bukaresti legfőbb katonai törvényszék ezt az ítéletet megsemmisítette. A nagyváradai törvényszék új eljárásban felmentette, amit végül a bukaresti legfelsőbb katonai törvényszék is helybenhagyott.²⁵ A jogerős döntés után nem sokkal repatriált Magyarországra, ahol a miniszter 1921. április 14-én Nagykanizsára helyezte közjegyzőnek. „Családjá a fővárosban maradt, ő maga pedig ingázott Budapest és Nagykanizsa között. Irodáját a Csengery u. 4. szám alatt nyitotta meg. Rövid idő alatt beilleszkedett Nagykanizsa társadalmi és politikai életébe.”

Mind a városi, mind a megyei képviselőtestület tagjának megválasztották, és elnöke volt az adófelszólamlási és a közművelődésügyi bizottságnak. A város szinte valamennyi jelentősebb társadalmi szervezetének működésében is részt vállalt, tagja volt pl. a Zrínyi Sport Egyletnek és a Nagykanizsai Közművelődési Egyesületnek. 1923 tavaszán kétszázötven taggal alakult meg a Magyar Aero Szövetség kanizsai fiókja.

21 Fehér Dezső, Dr. Kálmán József, *A Nagyvárad hősi halottja*, ill. Böszörményi Géza, *Dr. Kálmán József és Örley György párbaja = A Nagyvárad hatvanéves jubileumi albuma 1870-1930*, Sonnenfeld Adolf Rt., Oradea, 27–29, ill. 37–39.

22 *A M. Kir. Debreceni 2-ik honvédhuszárezred története 1869-1918*, összeállította az Ezred Emlékbizottsága, kiadja vitéz Radák Lajos, Budapest, 1939.

23 *Nagyvárad*, 1918. aug. 25.

24 Barbarits Lajos, *Magyar Városok Monográfiája*, Nagykanizsa, Budapest, 1929, 183.

25 Réfi Attila, *Csécsei Nagy Imre altábornagy évszázados életútja [1868-1967]. Halálra ítélve a nagyváradai összeesküvés perben* = Veritas Évkönyv 2020, 169.

A tagság Örley György közjegyzőt választotta elnökül. 1923 áprilisában a kormányzó, a miniszterelnök előterjesztésére, a közélet terén kifejtett érdemes tevékenységének elismeréséül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta részére. 1943. március 8-án tragikus hirtelenséggel hunyt el Budapesten, március 11-én temették a Farkasréti temetőben. Sírja ma már nincs meg.

3

Ideje, hogy az édesanyjáról is szó essék. Bemutatásának legcélszerűbb módja, ha idézem a *Magyar Asszonyok Lexikona* szócikkét: „dr. Örley Györgyné érendrédi, csokalyi és dengelegyi Fényes Márta. Született Nadántelken, Bihar vármegyében, a Fényes-család ősi kúriájában. Atyja néhai Fényes Endre nadántelki földbirtokos. Anyja alpári Abonyi Ilona. Zenei tehetsége már a szülői háznál kibontakozott. Alig 12 éves korában felkerült Budapestre, és beiratkozott az Országos Zeneművészeti Főiskolára. Tizenhatéves korában hangversenykörütra indult, s első és utolsó nyilvános hangversenyét Nagyváradon tartotta meg. Egy év múlva férjhez ment dr. Örley György közjegyzőhöz s ezzel fényesen induló művészpályájának örökre vége szakadt. Gyermekei Örley Erzsébet és István. Ma éppúgy részt vesz minden jótékonymozgalomban, mint ahogy a háború alatt, a háborús jótékonykodás céljaira rendezett hangversenyeken részt vett. A román megszállás alatt férjét a román katonai hatóságok bebörtönözték és tizenöt évi kényszermunkára ítélték. Fáradtságot nem ismerve küzdött érte és a többi magyar politikai elítéltért, s mikor férjét kilenc hónapi várfogság után kiszabadította, megszállott területről vele és gyermekeivel Nagykanizsára költözött s ott él ma is.”²⁶

A szócikk a válást nem említi, pedig időpontját fontos lenne tudnunk, mert közelebb vinne ahhoz a kérdéshez, milyen viszonyban volt Örley a szüleivel. Annál inkább, mert egyes emlékezők szerint már ludovikás korában elfordult tőlük, a továbbszolgálatra is amiatt vállalkozott, hogy önálló lehessen. A kritikusok azt tartják, a *Farsang* című remek novellája önéletrajzi fogantatású, ami bizonyára így van. Ebben egy szétesett család képének kontúrjai tűnnek fel. Anyja és nőtestvére külön él az apától egy pesti lakásban, éjszaka férjvadászatot folytatnak, de az asszony „arra is ráér, hogy ő maga külön is...”²⁷ „És apám? [...] Ő már csak bejárónőt tart otthon, sőt már folyton váltókat ír alá [...] Minden pénzt Pestre küld, és újabban már neki se fia, se lánya, se felesége [...] olyan egyedül él odahaza, akár barlangjában a medve, mintha soha nem is lett volna neki családja”. Arra a kérdésre, hogy szülei elváltak-e, Gábor [a *Farsang* című novella főalakja] mégis nemmel felel: a nővére kijött az intézetből és a pesti báli szezonra készül. Meglehet azonban, hogy a választ a szemérem diktálja.

Ottlik Géza *Iskola határon* című regénye [azon belül a főhős, Medve Gábor kézírata] egy latin idézettel („Non est volentis...”) indul, amely egy régi ház felirata volt Kőszegen, a határszéli kisvárosban, „ahol ezerkilencszázhuszonhárom őszén hetedmagammal felvettek a katonai alreáliskola második évfolyamába.” A közlés egy epizóddal folytatódik, amelynek az újoncok passzív szereplői, kivéve Medve Gábort

26 Bózzay Margit, *Magyar Asszonyok Lexikona*, Budapest, 1931, 717.

27 A Charlotte-Mode divatbemutatóján az előkelő dámák, grófnők és az orosz követ felesége (?) társaságában ott van Dr. Örley Györgyné. Lásd: *Film Színház Irodalom* 1941. márc. 26., 12. sz.

(Örley feltételezett modellje), aki naiv biztonságtudattal visszaszól a hangoskodó negyedévesnek. Az utólagos hallgatói létszámösszesítést tartalmazó kiadvány abban igazolja Ottlikot, hogy őt 1923-ban valóban másodévesnek vették fel az iskolába. Egy regény azonban nem felelős a hiteles adatokért: Örley egy évvel korábban, már kilenc évesen, 1922-ben, első évesként került az intézménybe.²⁸ Nem tartozott tehát ahhoz a hét tagú újonckülönítményhez, amely rögtön a második évfolyamba lépett. Természetesen a három együtt töltött év során Ottlik alaposan megismerhette Örleyt és menthetett át fő vonásokat Medve Gábor figurájába. Hitelesnek tűnik például, hogy az édesanyja egyedül kísérte a kilencéves fiút Kőszegre, az iskolakezdésre, Gábor neki küld levelet, az asszony egyedül látogatja. Ottlik arra pontosan emlékezett: „Medve édesanyja 34 éves volt.”

Illés Endre a tanú rá, hogy Örleyt elbűvölte a Nemzeti Színház *Szentivánéji álom* című előadása 1938 nyarán (bemutató: június 18.) a margitszigeti Szabadtéri Színpadon, különösen a Puckot alakító színésznő, akit Illés Endre – bizonyára tapintatból – nem nevez meg. „A történet utójátéka: három év múlva feleségül vette a Puckot játszó fiatal színésznőt.”²⁹ A fiatal jelző éppenséggel megilleti a színésznőt, aki ugyan 37 éves.³⁰ A 28 éves Örley ekkor már leszerelt, a katonatiszteknek kötelező kaucióra nem volt szükség a nősüléshez. Az elvált szülők 1941-ben mindketten jelen voltak fiuk esküvőjén, esküvői ebédjén. Mindenesetre a fényképen Cs. Szabó László (tanú), Örleyné Somogyi Erzsébet, Örley István, Illés Endre (tanú), Fényes Lorántné, Muzslay István, Örley György, Somogyi Rózsi, Hunyady Sándor, Örley Györgyné, Tihamér Lajos miniszteri tanácsos, Baranyi Éva látható.³¹ A művész házasságáról több fővárosi újság hírt adott, még interjú is készült Somogyi Erzsébettel, aki elmondta, hogy nászút nem lesz, mert ő rövidesen utazik a Nemzeti Színházzal Németországba.³²

A házasság Vas István emlékezete szerint 5-6 hónapig tartott. A válásra 1943 őszén került sor.³³ Hogy mi volt az együttélés akadályja, azt csak találgatni lehet. Bizonyára nem a korkülönbség, hiszen Somogyi Erzsébet egyik későbbi férje húsz évvel volt fiatalabb. Vas István verziója sem eléggé meggyőző, amely szerint anya és feleség egymásra talált, összefogtak ellene. „Végig szerette Bogyt, csak azt nem bírta elviselni, hogy két asszony kormányozza. És minthogy anyjától – aki, mint Pista elbeszéléséből mellesleg kiderült, nagyszerű asszony volt – sehogy sem tudott elválni, inkább a feleségétől vált el.”³⁴

28 Ráskay Pál – Szabó Zoltán, *A Kőszegi „Hunyadi Mátyás” katonai iskola története 1856-1918-1945*, Budapest, 1995, 314.

29 Illés Endre, *Szerkesztő és regényhős = Uő, Gellérthegyi éjszakák*, Szépirodalmi, Budapest, 1965, 158–190.

30 „Született Kolozsváron, 1904. október 10-én. Elvált. Lakása Budapest, Krisztina krt. 163.” Lásd 1. számú jegyzet.

31 *Mindennek a Rádió az oka – Somogyi Bogytól férjhez ment!*, Színházi Magazin 1941. 19. szám, Báranyi Éva [Kredatus fotók]

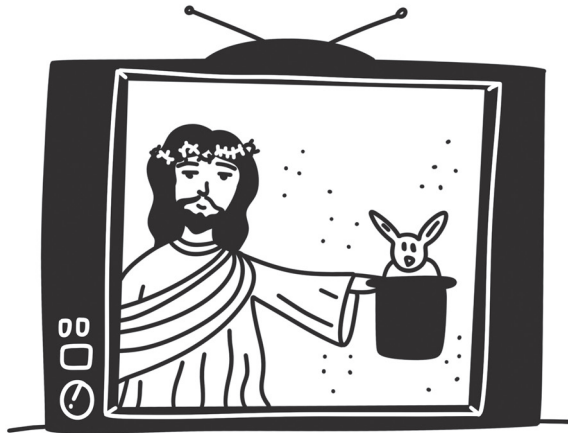
32 *Rövid beszélgetés Somogyi Erzsébettel, aki hétfőn férjhez ment*, Újság 1941. május 15., 8.

33 A házasság felbontatott I. P. 35155/1943-5. sz. budapesti kir. 1943. okt. 9. Ub. 436/1943.

34 Vas István, *Azután*, Szépirodalmi, Budapest, 1990, 235.

Az Örley névvel nem sűrűn ugyan, de itt-ott találkozunk, főleg Nagyvárad századfordulós életében. Hogy ki a rokon, ki nem, ezt most nem vizsgáljuk. Még Krúdy Gyula is tudott egy Örleyről: „Márkus József, a későbbi főpolgármester magyar nótákat énekel a 'Tyukketrec' német törzsvendégeinek, az öreg Baintner Imre találja ki a tréfa nevű fröccsöt. Örley Lajos, Dezsényi József, Sümegi Vilmos, Takács Gyula ülnek körül az asztalt, és nemegyszer tettelesen részt vesznek a magyarosítás munkájában.”³⁵ Külön érdekesség, hogy két évig [1929/30, 1930/31] egy Örley Zoltán nevű diák is a katonaiskola tanulója volt.³⁶

Nincs kizárva, hogy egy történelmi személyiség, Örley Zoltán [Nagyvárad, 1893. december 1. – Szeged, 1983. február 12.] is rokona volt. Apja molnár és malomtulajdonos volt. Hadapródiskolát végzett, az első világháborúban az orosz fronton katonai szolgálatot teljesített, főhadnagyi rangot ért el. A harcok során sebesülést szerzett. A Tanácsköztársaság ideje alatt a Vörös Hadseregben szolgált. A kommün bukása után a bevonuló román hadsereg katonái elfogták és internálták. Később csatlakozott a Nemzeti Hadsereghez. Törzstiszti tanfolyamot végzett, s 1943. évi kényszernyugdíjazásáig – amely német- és nyilasellenes nézeteinek hangoztatása miatt történt – a Magyar Királyi Honvédség hivatásos tisztje volt alezredesi rendfokozatban. 1944 novemberében másodmagával kezdték szervezni a Polgári Demokrata Pártot. A Szegedi Nemzeti Bizottság alapító tagja, majd részt vett a polgárország megszervezésében. 1945-től a Polgári Demokrata Párt alelnöke. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány reaktiválta, 1945. január 25-én a szegedi 5. honvédkerület megszervezésével és a parancsnoki teendők ellátásával bízták meg, ezredesi rangban. 1947. július 1-jén altábornagyként nyugdíjba küldték. 1950-ben az akkori honvédelmi miniszter, Farkas Mihály katonai rendfokozatától megfosztotta, nyugdíját megvonták, alkalmi munkavállalását megakadályozták. Csak 1958-ban kapta vissza nyugdíj jogosultságát.

35 Krúdy Gyula, *Utazások a vörös postakocsin*, Szépirodalmi, Budapest, 1977, 296–297.

36 Lásd 30. számú jegyzet.